

Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи

Сектор досліджень рівня життя населення

Аналітична записка

**«Комплексна оцінка бідності в
Україні та регіонах
за 2010-2013 роки»**

Київ-2014

Аналітичну записку підготували:

Керівник: завідувач сектору досліджень рівня життя населення, к.е.н., с.н.с.
Черенько Людмила Миколаївна;
Провідний науковий співробітник, к.е.н., с.н.с Полякова Світлана
Володимирівна;
Провідний науковий співробітник, к.е.н., с.н.с Шишкін Владислав
Сергійович;
Старший науковий співробітник, к.е.н., с.н.с Заяць В'ячеслав Сергійович;
Старший науковий співробітник, к.геогр.н., с.н.с Когатько Юрій Леонідович;
Старший науковий співробітник, к.е.н. Васильєв Олександр Анатолійович;
Молодший науковий співробітник Реут Анна Георгіївна;
Головний економіст Новосільська Тетяна Володимирівна;
Провідний економіст Пономаренко Марина Василівна;
Провідний економіст Клименко Юлія Анатоліївна.

Загальна оцінка ситуації

Значення показників 2013 року свідчать про консервацію соціальних наслідків економічної кризи та перенесення процесів стагнації в економіці на рівень життя населення. Хоча показники відносної бідності мають позитивну річну динаміку і свідчать про зменшення диференціації у лівій частині розподілу, порівняння з динамікою абсолютної бідності чітко вказує на загальне погіршення ситуації: бідність, визначена за критерієм прожиткового мінімуму (з використанням змінної витрат), продовжує зростати, хоча і меншими темпами, ніж у попередніх році. Що ж відбувається з бідністю, коли динаміка свідчить про різнонаправлені тенденції залежно від критерію виміру? Відповісти на це питання неможливо без загальної оцінки ситуації в країні на мікро- та макрорівні; лише накладання значень бідності на загальноекономічний тренд дає змогу зробити висновок про специфіку явища та віднести його до позитивного чи негативного. Отже, скорочення рівня відносної бідності відбувалося, як і в попередньому періоді, за рахунок зміщення кривої розподілу та незмінних принципів розподілу доходів в суспільстві. В результаті, зменшення доходів у правій частині розподілу, а зрештою, призупинення зростання медіанного значення доходу (витрат) сприяли кінець-кінцем зниженню рівня відносної бідності. При цьому частка населення, чиє споживання не досягувало до прожиткового мінімуму, продовжувала зростати.

Згідно абсолютного критерію для міжнародних порівнянь¹, рівень бідності продовжував зменшуватися (за 2013 рік з 2,3 до 1,9%), проте це стало виключно наслідком відсутності річної інфляції².

За підсумками 2013 року межа відносної бідності (75% медіанного рівня середньодушових еквівалентних сукупних витрат) становила 1187 грн. Рівень бідності, розрахований з використанням цієї межі, склав 24,5%. Відповідно межа крайньої бідності (визначена за критерієм 60% медіанного рівня середньодушових еквівалентних сукупних витрат) була на рівні 950 грн., а середньодушові еквівалентні витрати, нижчі від цієї межі, мали 11,0% населення. Рівень абсолютної бідності, визначеної на основі офіційно затвердженого прожиткового мінімуму (у 2013 р. – 1114 грн.), становив 19,8% за витратами та 8,4% за доходами.

¹ Для країн Східної та Центральної Європи визначено на рівні 5 дол. США на особу на добу, перерахованих у паритеті купівельної спроможності.

² Світовий банк здійснив перерахунок ПКС за 2013 рік і весь попередній ряд. Для досягнення співставності статистичного ряду моніторингу бідності (з 2010 року) ПКС гривні до долару США за 2013 рік було отримано коригування показника 2012 року на офіційний індекс споживчих цін.

Традиційно впродовж досліджуваного періоду (з 2010 року) спостерігається значна розбіжність у показниках бідності залежно від вибору змінної доходів чи витрат. Проте, якщо у 2010-2011 роках різниця між рівнями абсолютної бідності (критерій прожиткового мінімуму) за витратами та за доходами становила менше 2 разів, то у 2012 вона зросла до 2,1, а у 2013 році – до 2,4 разів. Отже, для низькодоходних верств населення продовжується процес звуження споживчих можливостей на фоні зростання номінальних доходів. В такій ситуації доцільно переглянути систему державних соціальних стандартів та гарантій, яка дедалі більше не відповідає на виклики часу та не забезпечує виконання основної функції державної соціальної політики у сфері доходів.

У 2013 році майже половина бідного населення (44,7%) перебувало у стані крайньої бідності, тобто мало сукупні еквівалентні витрати нижче 950 грн. на одну особу на місяць. Коефіцієнт глибини бідності за відносним критерієм становив 20,9%, за абсолютним (на основі прожиткового мінімуму) – 20,3% з використанням змінної витрат та 17,8% - з використанням доходів. Сукупний дефіцит доходів бідного населення за відносним критерієм становив 2661 млн. грн. на місяць, тобто такий обсяг коштів теоретично потрібно було б витратити щомісячно для підтягування всього бідного населення до визначеної межі. А для підтягування всіх бідних до рівня прожиткового мінімуму потрібно 1957 млн. грн. на місяць, якщо орієнтуватися на показники витрат, або 727 млн. грн. на місяць, якщо за основу брати показник доходів.

Середні сукупні еквівалентні витрати населення, що опинилося за межею відносної бідності, становили 939,1 грн. на особу на місяць. Отже, одній бідній особі в середньому не вистачало 247,9 грн. на місяць або 20,9% від значення межі бідності. А до прожиткового мінімуму як межі бідності населенню не вистачало за витратами 225,8 грн. або 20,3%, а за доходами відповідно – 198,5 грн. або 17,8%.

Коефіцієнт розшарування бідних за відносним критерієм становив 42,5%, а за абсолютним критерієм – 41,4% та 37,2% залежно від вибору між витратами та доходами. Таким чином, показники розшарування всередині сукупності бідного населення сьогодні більше залежать від вибору змінної доходу, ніж від вартісного значення межі бідності.

Порівняно з попереднім роком відбулося зростання як вартісного значення межі відносної бідності, так і розміру офіційно затвердженого прожиткового мінімуму як межі абсолютної бідності. При цьому межа відносної бідності зросла на 62 грн. або на 5,5%, а абсолютної – на 72 грн.

(6,9%). Таким чином, зростання розміру прожиткового мінімуму трохи випереджало зростання вартісного значення межі відносної бідності, що може свідчити про загальне погіршення рівня життя – ми спостерігаємо поступовий відхід назад, до тих часів, коли масштаби абсолютної бідності суттєво (спочатку 2000-х років в рази) перевищували масштаби відносної бідності, яка традиційно зберігала стабільність з коливаннями у межах 5 відсоткових пункти.

Традиційно збільшився розрив між вартісними значеннями межі відносної бідності і межі крайньої бідності: якщо у 2013 р. він становив 225 грн., то за 2013 рік – 237 грн. Проте, у відносному вимірі ця різниця залишається стабільною – 25%.

Аналіз динаміки основних показників за відносним критерієм свідчить, що за останній період в ситуації з бідністю відбулися неоднозначні зміни: рівень бідності зменшився на один відсотковий пункт – з 25,5 до 24,5%, а глибина бідності зросла з 20,5% у 2012 році до 20,9% у 2013. Таким чином, скорочення рівня бідності відбулося не за рахунок поліпшення становища низькодоходних груп населення, а за рахунок зміни кривої розподілу.

Рівень крайньої бідності скоротився на 0,2 в.п., а питома вага злидених серед бідного населення зросла на 0,7 відсоткових пункти і становила 44,7%. Отже, розподіл бідного населення за рівнем доходів погіршився, навіть, у порівнянні з попереднім періодом 2011-2012 років.

Показники бідності за абсолютним критерієм демонструють різнонаправлену динаміку. Так, рівень бідності за абсолютним критерієм з використанням показника витрат зріс на 0,2 в.п., глибина бідності – на 0,6 в.п. з одночасним збільшенням сукупного дефіциту доходів населення, визнаного бідним за зазначеним критерієм – на 197 млн. грн. або на 11,2%. Принципово інші тенденції спостерігаються за показниками абсолютної бідності, визначеної на основі доходів: рівень та глибина бідності скоротилися на 0,7 в.п., а сукупний дефіцит доходів бідних зменшився в номінальному виразі на 5,2% (з 767 млн. у 2012 році до 727 млн. у 2013-му). Отже, по контингенту бідного населення за 2013 рік відбулися неоднозначні зміни, виражені в різних тенденціях показників доходів та витрат. Така ситуація є додатковим свідченням необхідності включення до моніторингу показників з використанням різних критеріїв та різних змінних.

Різнонаправлені тенденції спостерігаються і при оцінці розшарування серед бідного населення за різними критеріями. Так, за відносним критерієм квінтільний коефіцієнт розшарування бідного населення зріс на один відсотковий пункт, за абсолютним критерієм з використанням показника витрат – на 1,1 в.п.. Натомість, за сукупністю бідних, яка визначалася за

прожитковим мінімумом з використанням показника доходів відбулося суттєве скорочення показника – на 4,0 в.п. Отже, спостерігається погіршення структурних співвідношень у складі бідних за витратами, незалежно від обраного критерію. При цьому аналіз ситуації за показником доходів демонструє абсолютний позитив, у тому числі, і за показниками розшарування бідних.

Отже, в ситуації з бідністю намітилися нові тенденції, що віддзеркалюють стагнаційні процеси в економіці та загальне зниження купівельної спроможності і споживчих можливостей населення країни. В останні два роки з'явилися сигнали щодо погіршення динаміки бідності, становища та структури бідного населення, які можуть стати початком переходу від стану невизначеності до чіткого негативного тренду.

Бідність в регіонах України

У 2013 р. «лідером» за показником рівня бідності, визначеним за відносним критерієм, є Рівненська область – рівень бідності становить 48,7%, що майже у два рази вище за середнє по країні значення. Надвисокий рівень бідності також зафіксований у Тернопільській (41,3%), Житомирській (39,4%) та Сумській (34,8%) областях. Суттєво вищим за середньоукраїнський є рівень бідності у Кіровоградській (32,7%), Волинській (32,5%), та Одеській (31,8%) областях.

Окремої уваги, як і у минулі роки, заслуговує м. Київ, у якому рівень бідності традиційно залишається найнижчим серед усіх регіонів, значення показника відносної бідності становило 6,4%, що у 3,8 рази нижче за середнє по країні. Відносно низьким рівень бідності був у Харківській (13,8%), Запорізькій (14,6%), Миколаївській (17,1%), Чернівецькій (17,5%), Черкаській (18,6%), Чернігівській (18,6%) та Закарпатській (19,7%) областях.

З урахуванням показника глибини бідності до регіонів з критичною ситуацією потрапляють Рівненська, Тернопільська, Житомирська, Одеська, Кіровоградська та Хмельницька області. До найблагополучніших регіонів можна віднести м. Київ та Харківську, Київську, Чернівецьку, Чернігівську області.

Порівняно з 2012 р. у дев'яти регіонах відбулось зростання рівня відносної бідності. Погіршення ситуації спостерігається як за рівнем, так і за глибиною бідності. Так, у Житомирській області рівень бідності зріс на 6,5 в.п., у Херсонській – на 5,8 в.п., у Донецькій – на 4,3 в.п. Процес поглиблення регіональної диференціації за рівнем відносної бідності продовжується.

Покращення ситуації відбулося в сімнадцяти регіонах, найбільш суттєвим воно було у Чернівецькій (з 31,4 до 17,5%), Полтавській (з 29,9 до 22,6%), Хмельницькій (з 32,4 до 27,3%), Закарпатській (з 24,6 до 19,7%), Івано-Франківській (з 33,8 до 29,6%) областях.

Отже, за 2013 рік Чернівецька, Полтавська та Закарпатська області суттєво покращили ситуацію за рівнем бідності. При цьому Чернівецька область сьогодні має одне з найнижчих по країні значень показника. Проте Хмельницька і Івано-Франківська області, не зважаючи на суттєве зниження показника, залишаються у групі регіонів з високими ризиками бідності. У Херсонській та Житомирській областях відбулося суттєве підвищення показників бідності, внаслідок чого Херсонська область перейшла з зони низької до зони високої бідності, а Житомирська опинилася у групі «лідерів» за рівнем бідності.

Бідність за типами домогосподарств та соціально-демографічними групами населення

Серед різних типів домогосподарств найвищі ризики бідності як за відносним, так і за абсолютним критеріями, традиційно мають домогосподарства з двома та більше дітьми, з дітьми до трьох років та з подвійним демоекономічним навантаженням, найнижчі – домогосподарства без дітей, де всі особи працездатного віку.

В цілому по домогосподарствах з дітьми рівень відносної бідності більше ніж в два рази є вищим, ніж по сукупності домогосподарств без дітей (31,9% проти 15,7%), а абсолютної – у 2,2 рази (26,2 проти 12,2%). Кожне третє домогосподарство з дітьми не «дотягує» до межі відносної бідності, а майже у кожному четвертому сукупні еквівалентні витрати є нижчими від офіційно встановленого прожиткового мінімуму на одну особу. Ще більша різниця за рівнем абсолютної бідності, розрахованим з використанням показника еквівалентних доходів: рівень бідності по домогосподарствах з дітьми становить 12,3% проти 3,8% по домогосподарствах без дітей.

Всередині сукупності домогосподарств з дітьми теж є суттєва диференціація за показниками бідності. Найкраща ситуація спостерігається у домогосподарствах, де всі дорослі працюють (рівень відносної бідності – 23,7%, абсолютної – 19,1%), та домогосподарствах з однією дитиною (показники становлять 27,7% та 22,8% відповідно). Із появою другої дитини відбувається стрімке зростання показників: відносна та абсолютна бідність збільшується в 1,4 рази.

Більше половини багатодітних домогосподарств є бідними за відносним та за абсолютним критерієм (з використанням показника витрат) – відповідно 59,2 та 52,1%. Попри доволі значні виплати при народженні дитини, серед домогосподарств з дітьми до 3-х років спостерігаються високі рівні як абсолютної, так і відносної бідності. За даними 2013 р. рівень відносної бідності серед таких домогосподарств становив 33,5% (при середньому по домогосподарствах з дітьми значенні 31,9%), а бідними за абсолютним критерієм були 27,0% таких сімей (проти 26,2% по всіх домогосподарствах з дітьми).

Серед домогосподарств без дітей найкраща ситуація характерна для тих, що складаються виключно з осіб працездатного віку: рівень відносної бідності становить 12,2%, тобто в два рази менше, ніж в середньому по країні, а абсолютної – 9,4% або в 2,1 рази нижче середнього. Найвищий рівень як відносної, так і абсолютної бідності по групі домогосподарств без дітей спостерігається при наявності хоча б одного безробітного: 37,0% за відносним критерієм та 29,7% - за абсолютним. Порівняно високим є показник по домогосподарствах з осіб старше 75 років (23,6% та 18,7% відповідно), хоча він все-таки є нижчим за середнє по країні значення.

З урахуванням коефіцієнта глибини бідності можна сказати, що у найгіршій ситуації перебувають багатодітні сім'ї (з трьома та більше дітьми), домогосподарства з двома дітьми, з дітьми до 3-х років та з подвійним демоекономічним навантаженням. Отже, зона високих ризиків бідності традиційно зосереджена в домогосподарствах з дітьми, які і формують основну сукупність бідних сімей.

Відповідно найбільш вразливою соціально-демографічною групою населення є діти до 18 років, майже третина яких потрапляє до категорії бідних за відносним критерієм (рівень відносної бідності сягає 32,6%) та 26,6% - за абсолютним критерієм. Найнижчі рівні відносної та абсолютної бідності спостерігаються серед осіб пенсійного віку: 19,9% та 15,4% відповідно. Дещо вищими є показники по працюючим: рівень відносної бідності перевищує значення по особам пенсійного віку на 0,1 в.п., а рівень абсолютної бідності – відповідно на 0,8 в.п. Серед осіб старше 75 років рівень бідності, незалежно від обраного критерію, перебуває у межах середніх по країні значень.

Гендерний чинник практично не має впливу на показники бідності в Україні: за даними 2013 р. рівень відносної бідності серед жінок був на 0,4 в.п. нижчим за показник серед чоловіків (24,3 проти 24,7%). Рівень абсолютної бідності, розрахований на базі показника витрат, по жінках був на 0,5 в.п. нижчим, ніж по чоловіках (19,6% проти 20,1%).

Отже, незалежно від обраного критерію, рівень бідності серед працюючих та серед пенсіонерів є нижчим за середнє по країні значення, а до вразливих груп потрапляють діти та так звані «старі» пенсіонери, тобто особи без залишкової працездатності. Жінки мають менші ризики бідності, ніж чоловіки, хоча для них характерні нижчі рівні доходів від зайнятості та у системі пенсійного забезпечення.

Порівняно з даними за 2012 р. поліпшення ситуації з відносною бідністю відбулося як серед домогосподарств з дітьми, так і без дітей – рівень бідності зменшився на 0,7 в.п. та на 1,4 в.п відповідно. За абсолютним критерієм ситуація дещо інша: для домогосподарств з дітьми відбулося зростання рівня бідності на 0,7 в.п., а по домогосподарствам без дітей рівень абсолютної бідності скоротився на 0,4 в.п. – 12,2% проти 12,6% у 2012 р. Отже, і за відносним, і за абсолютним критерієм бідності, відбулося зростання розриву у ризиках бідності домогосподарств з дітьми та без дітей.

За відносним критерієм майже по всіх домогосподарствах з дітьми, крім багатодітних та тим, де всі дорослі працюють, відбулося зниження рівня бідності. Найбільш суттєве покращення відчули домогосподарства з двома дітьми (зменшення рівня бідності становило 2,0 в.п.), з подвійним навантаженням (на 1,9 в.п.) та з дітьми до 3-х років (на 1,8 в.п.). Натомість, серед багатодітних показник зріс на 0,6 в.п. і досяг 59,2%.

Неоднозначними є зміни у домогосподарствах без дітей: якщо по домогосподарствах з працюючих або з осіб пенсійного віку рівень бідності значно знизився (1,3 та 2,7 в.п. відповідно), то в домогосподарствах з безробітними він суттєво зріс (на 3,1 в.п.), а по домогосподарствах з осіб старше 75 років зростання становило 0,6 в.п.

На фоні зростання рівня абсолютної бідності по всій сукупності домогосподарств з дітьми найбільш істотне погіршення ситуації відбулось в домогосподарствах з однією дитиною (показник зріс на 1,8 в.п.) та в домогосподарствах з дітьми, де всі дорослі працюють (на 2,2 в.п. – з 16,9 до 19,1%). Така ситуація свідчить про загальне погіршення матеріального становища працюючих, особливо у представників молодших та середніх вікових груп, які мають на утриманні дітей.

Рівень абсолютної бідності по домогосподарствах без дітей повністю повторює динаміку показника відносної бідності: він скоротився у домогосподарствах, де всі особи працездатного віку та по пенсіонерських домогосподарствах, а зріс у домогосподарствах, де є хоча б один безробітний та у домогосподарствах, які складаються з осіб старше 75 років.

Таким чином, динаміка показників бідності у розрізі типів домогосподарств виглядала неоднозначною, проте впевнено можна сказати,

що за підсумками року на фоні загального зниження показників погіршилася ситуація у домогосподарствах з дітьми, де всі дорослі працюють, а також у домогосподарствах без дітей, які складаються з осіб старше 75 років або у складі яких є безробітні особи.

Бідність за місцем проживання

Незалежно від обраного критерію, в аналізованому періоді зберігається закономірність щодо збільшення рівня бідності зі зменшенням розміру населеного пункту. Слід зазначити, що за характеристиками бідності населення малих міст більше наближене до сільської місцевості, аніж до великих міст.

За даними 2013 р. рівень відносної бідності по сільських поселеннях становив 34,1%. Середньодушові еквівалентні сукупні витрати, менші від прожиткового мінімуму, мало практично кожне третє сільське домогосподарство (рівень абсолютної бідності склав 28,9%). По малих містах рівень відносної бідності становив 26,9% (що в 1,7 рази перевищує показник по великих містах), абсолютної бідності – 21,7% (порівняно із 11,8% по великих містах).

Загальне скорочення рівня бідності за відносним критерієм відбулося за рахунок зменшення показника по сільських поселеннях (на 1,4 в.п.) та по малих містах (рівень відносної бідності скоротився на 2,7 в.п.). Натомість по великих містах показник збільшився на 0,5 в.п. і становив 15,9%. Загалом по всіх міських поселеннях рівень бідності зменшився на 0,8 в.п. При цьому коефіцієнт глибини відносної бідності зменшився лише у великих містах (на 0,5 в.п.), а по міських поселеннях в цілому відбулось його збільшення в той час у сільській місцевості глибина бідності не змінилася у порівнянні з минулим роком.

За абсолютним критерієм відбулося зростання рівня бідності у великих містах на 0,6 в.п., у малих містах та у сільській місцевості рівень абсолютної бідності залишився на рівні минулого року. Глибина бідності за цим критерієм мала зворотну тенденцію, тобто відбулося її зростання у малих містах на 2,1 в.п., та у сільській місцевості на 0,1 в.п., в той час як по великих містах цей показник залишився на рівні минулого року – 17,2%.

Таким чином, у 2013 р., скорочення рівня бідності відбувалося у малих містах та сільській місцевості, в той час як у великих містах показник навпаки збільшився, при цьому глибина бідності мала прямо протилежні тенденції у розрізі типів населених пунктів. Така ситуація може свідчити про

Більший вплив процесів стагнації в економіці саме на великі міста, з одночасною адаптацією до нових умов малих міст та сільських населених пунктів, які раніше відчули кризові явища. Отже, деяке зменшення поселенської нерівності було викликане не змінами у ситуації з бідністю, а негативними загальноекономічними процесами в країні. При цьому за характеристиками бідності населення малих міст, як і раніше, більш наближене до сільської місцевості, аніж до великих міст, а центр формування нерівності концентрується у ознаки розміру населеного пункту.

Основні характеристики бідності в Україні за різними критеріями визначення за 2010-2013 рр.

Критерій бідності		2010	2011	2012	2013
75% медіанного рівня сукупних еквівалентних витрат	Вартісний вираз межі бідності, грн.	944	1062	1125	1187
	Рівень бідності, %	24,1	24,3	25,5	24,5
60% медіанного рівня сукупних еквівалентних витрат	Вартісний вираз межі бідності, грн.	755	850	900	950
	Рівень бідності, %	11,2	10,7	11,2	11,0
Еквівалентні витрати нижче прожиткового мінімуму	Вартісний вираз межі бідності, грн.	843	914	1042	1114
	Рівень бідності, %	16,8	14,6	19,6	19,8
Еквівалентні доходи нижче прожиткового мінімуму	Вартісний вираз межі бідності, грн.	843	914	1042	1114
	Рівень бідності, %	8,8	7,8	9,1	8,4
Еквівалентні витрати нижче межі бідності, визначеної ООН для країн Центральної та Східної Європи (гривневий еквівалент \$5 за ПКС, розрахованого Світовим банком)³	Вартісний вираз межі бідності, грн. ²	538,0	602,4	635,9	634,0
	Рівень бідності, %	2,5	1,9	2,3	1,9

³ Для розрахунку використано паритет купівельної спроможності гривні до долара США, визначений Світовим банком: <http://data.worldbank.org/indicator/PA.NUS.PPP>

**Показники бідності та розшарування серед бідного населення
за 2010-2013 рр.**

Показники Бідності	За відносним критерієм				За абсолютним критерієм (за витратами)				За абсолютним критерієм (за доходами)			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
<i>Межа бідності</i> , грн. на 1 особу на місяць	944	1062	1125	1187	843	914	1042	1114	843	914	1042	1114
<i>Рівень бідності</i> , %	24,1	24,3	25,5	24,5	16,8	14,6	19,6	19,8	8,8	7,8	9,1	8,4
<i>Рівень злиденності серед бідного населення</i> , %	46,6	43,8	44,0	44,7	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Глибина бідності</i> , %	20,9	20,5	20,5	20,9	19,1	18,2	19,7	20,3	18,7	16,0	18,5	17,8
<i>Сукупні еквівалентні витрати (доходи) бідного населення, грн.. на 1 умовну особу на місяць</i>	746,5	843,9	894,3	939,1	681,8	747,9	836,9	888,2	685,3	767,7	850,1	915,4
<i>Середній дефіцит доходів бідного населення (грн.. на 1 особу на місяць)</i>	197,5	218,1	230,7	247,9	161,2	166,1	205,1	225,8	157,7	146,3	192,5	198,5
<i>Сукупний дефіцит доходів бідного населення (млн. грн. на місяць)</i>	2108,0	2338,0	2578,6	2660,7	1199,7	1065,2	1760,2	1956,9	612,5	502,7	767,5	727,3
<i>Квінтільний коефіцієнт розшарування бідних</i> , %	41,1	40,3	41,5	42,5	39,1	38,2	40,3	41,4	39,4	36,4	41,2	37,2

Рівень бідності за 2010-2013 рр. по регіонах України, %

	<i>За відносним критерієм</i>				<i>За абсолютним критерієм (за витратами)</i>				<i>За абсолютним критерієм (за доходами)</i>			
	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>
АР Крим	25,4	23,5	25,9	23,8	19,2	14,5	20,5	18,4	13,7	10,4	11,8	10,6
Вінницька	26,2	20,3	23,6	24,4	20,7	11,8	15,5	20,2	10,0	9,2	6,9	8,7
Волинська	37,4	28,4	35,3	32,5	24,0	13,5	25,8	24,1	10,5	10,7	8,0	7,5
Дніпропетровська	27,9	29,0	28,1	28,9	20,2	20,1	22,9	24,4	6,1	6,6	6,8	8,0
Донецька	19,5	21,1	19,9	24,2	13,4	12,2	13,6	18,9	6,5	5,4	3,5	4,4
Житомирська	40,8	37,4	32,9	39,4	32,6	30,1	27,4	30,3	14,4	11,4	17,1	12,8
Закарпатська	25,7	30,8	24,6	19,7	18,0	18,5	19,4	16,0	15,4	11,3	12,9	9,8
Запорізька	18,1	13,8	13,0	14,6	12,2	6,0	10,3	12,2	8,8	4,9	7,9	9,9
Івано-Франківська	21,8	25,2	33,8	29,6	9,4	12,6	24,9	21,4	8,9	9,1	12,9	9,7
Київська (без м.Києва)	18,2	22,7	25,9	23,4	13,2	11,1	20,3	19,7	5,5	3,2	7,7	4,0
Кіровоградська	39,6	36,7	35,9	32,7	31,5	20,9	28,8	27,2	13,3	8,1	11,4	11,8
Луганська	20,0	29,4	21,7	23,0	15,0	16,9	17,0	18,0	5,3	5,8	9,3	7,2
Львівська	29,1	35,7	29,5	28,3	22,1	22,6	21,7	22,5	10,9	12,0	10,4	10,9
Миколаївська	18,7	14,3	14,2	17,1	7,0	9,3	9,0	12,7	6,5	5,6	6,6	11,2
Одеська	25,9	29,7	33,9	31,8	20,5	20,1	27,6	28,4	9,8	10,1	10,7	7,0
Полтавська	26,0	19,7	29,9	22,6	17,0	8,7	27,6	17,1	8,6	5,1	9,9	5,9
Рівненська	33,7	40,0	46,7	48,7	25,4	23,8	38,0	41,8	11,5	11,9	12,5	16,9
Сумська	24,0	23,2	35,4	34,8	16,3	13,9	26,6	28,5	8,7	6,2	7,5	7,7
Тернопільська	37,3	39,8	44,9	41,3	31,3	25,7	38,5	36,2	16,1	11,8	20,2	17,2
Харківська	19,1	15,3	17,1	13,8	10,7	5,6	12,4	10,7	3,0	4,9	6,6	3,6
Херсонська	36,8	21,0	22,7	28,5	27,8	11,9	17,3	21,2	21,7	9,8	15,8	16,2
Хмельницька	28,8	40,8	32,4	27,3	20,8	25,7	24,8	23,6	13,9	18,4	15,3	14,6
Черкаська	14,1	14,5	22,5	18,6	8,5	10,1	14,9	16,3	8,6	6,0	9,0	7,2
Чернівецька	25,8	23,8	31,4	17,5	11,1	13,2	25,6	14,7	9,2	9,5	15,7	10,1
Чернігівська	19,7	22,2	22,1	18,6	11,0	15,5	16,8	13,3	4,9	9,8	6,1	8,2
м. Київ	10,0	5,1	7,8	6,4	5,5	2,7	3,9	4,4	2,7	2,6	2,8	2,9
Україна	24,1	24,3	25,5	24,5	16,8	14,6	19,6	19,8	8,8	7,8	9,1	8,4

Глибина бідності за 2010-2013 рр. по регіонах України, %

	За відносним критерієм				За абсолютним критерієм (за витратами)				За абсолютним критерієм (за доходами)			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
АР Крим	22,4	21,8	16,9	19,8	19,7	20,8	13,8	20,3	19,7	19,1	11,4	25,6
Вінницька	22,9	18,5	15,9	18,8	19,0	13,7	16,8	16,7	24,9	10,7	17,0	17,0
Волинська	17,0	15,8	18,7	21,9	15,2	12,9	18,3	23,6	18,1	11,1	17,6	19,5
Дніпропетровська	22,4	22,4	22,6	22,3	20,5	17,5	21,2	21,1	14,2	12,2	16,5	14,8
Донецька	19,4	20,1	17,3	21,3	17,3	18,8	17,6	21,7	15,5	10,4	19,1	18,6
Житомирська	25,7	29,9	21,1	25,3	22,6	24,8	18,9	27,5	23,9	24,8	21,5	21,1
Закарпатська	18,9	20,9	24,5	20,5	14,6	17,3	24,5	19,7	11,2	19,1	18,3	21,6
Запорізька	20,7	16,9	18,9	21,6	19,7	17,6	16,7	20,4	18,8	17,0	18,7	17,7
Івано-Франківська	15,5	13,5	20,0	12,1	23,3	8,1	20,2	10,2	15,2	6,5	20,5	12,1
Київська (без м. Києва)	20,1	17,3	19,2	16,6	16,1	14,7	17,9	13,8	16,6	22,0	10,3	19,7
Кіровоградська	26,3	22,9	22,9	24,1	23,8	23,2	21,6	23,5	18,0	13,4	13,4	23,6
Луганська	20,4	19,2	20,4	22,5	16,3	16,1	19,5	23,2	19,2	19,6	19,4	13,8
Львівська	21,9	20,4	20,2	18,0	18,1	16,5	20,4	17,0	19,3	20,6	16,3	19,6
Миколаївська	12,6	17,8	18,1	20,4	16,7	11,4	20,5	21,4	18,8	15,2	22,4	16,5
Одеська	23,1	22,0	23,3	24,5	19,4	18,5	22,0	22,2	23,0	11,4	19,7	19,8
Полтавська	19,3	19,1	29,0	19,3	18,0	22,0	25,7	19,6	18,7	23,2	37,6	17,5
Рівненська	24,4	19,2	23,0	26,7	22,6	16,6	21,5	25,9	11,7	9,8	10,3	19,0
Сумська	17,8	21,9	20,5	20,5	14,9	20,5	19,8	19,5	15,0	22,8	17,6	15,5
Тернопільська	23,8	22,7	23,2	27,0	18,8	20,2	20,5	26,0	31,8	22,5	21,0	13,8
Харківська	14,8	15,8	16,8	12,6	13,3	21,2	15,5	10,1	9,7	16,4	18,9	11,5
Херсонська	25,4	16,1	17,1	16,0	23,7	9,9	14,8	15,0	20,8	16,2	15,8	18,0
Хмельницька	25,2	23,3	23,2	24,8	25,2	23,0	23,6	23,5	20,1	24,2	24,7	17,6
Черкаська	23,8	25,7	20,8	20,9	27,6	23,1	22,9	18,4	13,9	8,6	17,9	20,0
Чернівецька	13,4	17,8	18,1	16,7	14,3	15,0	15,1	14,0	17,4	14,1	18,8	12,1
Чернігівська	16,4	22,9	19,8	18,7	16,3	18,5	19,0	20,3	22,0	14,2	15,8	15,6
м. Київ	15,8	20,2	11,2	13,8	14,8	19,2	12,0	13,4	17,7	4,0	17,0	16,2
Україна	20,9	20,5	20,5	20,9	19,1	18,2	19,7	20,3	18,7	16,0	18,5	17,8

Рівень бідності за типами домогосподарств та різними соціально-демографічними групами населення за 2010-2013 рр., %

<i>Тип домогосподарства /соціально-демографічні групи населення</i>	<i>За відносним критерієм</i>				<i>За абсолютним критерієм (за витратами)</i>				<i>За абсолютним критерієм (за доходами)</i>			
	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>
<i>типи домогосподарств</i>												
<i>домогосподарство з дітьми</i>	31,3	31,2	32,6	31,9	22,5	19,7	25,5	26,2	12,8	12,0	13,2	12,3
з однією дитиною	25,6	25,5	27,9	27,7	18,2	14,7	21,0	22,8	9,3	7,7	9,9	9,6
з двома дітьми	40,7	42,0	41,1	39,1	29,2	28,9	33,1	31,6	18,6	21,5	18,9	16,8
з 3 та більше дітьми	58,4	55,8	58,6	59,2	46,7	43,2	53,0	52,1	29,7	19,1	35,2	30,1
з 4 та більше дітьми	71,0	47,5	41,1	55,6	63,4	40,4	40,7	48,4	34,9	22,7	43,9	44,0
з дітьми до 3 років	35,2	36,0	35,3	33,5	25,4	24,0	27,9	27,0	12,2	13,6	13,3	12,3
домогосподарства з дітьми, де всі дорослі працюють	24,4	22,2	23,1	23,7	16,9	12,8	16,9	19,1	9,1	6,0	9,4	7,7
домогосподарства з дітьми, де є працюючі та непрацюючі дорослі	36,3	38,8	37,9	36,0	26,5	25,6	29,8	29,9	14,8	16,2	14,3	13,7
<i>домогосподарство без дітей</i>	15,7	16,2	17,1	15,7	10,1	8,5	12,6	12,2	4,0	2,9	4,2	3,8
де всі працездатного віку	12,6	13,7	13,5	12,2	9,0	6,8	10,6	9,4	5,5	3,5	5,8	4,6
де всі пенсійного віку	16,0	16,9	17,8	15,1	9,5	8,8	12,3	11,5	0,7	0,9	1,2	0,9
домогосподарства з осіб старше 75 років	23,6	23,6	23,0	23,6	13,7	11,8	17,4	18,7	1,0	0,6	1,1	1,2
де є хоча б один безробітний	28,0	28,0	33,9	37,0	20,8	14,9	28,1	29,7	14,3	9,1	18,4	18,1
<i>соціально-демографічні групи населення</i>												
Працюючі	19,6	19,6	20,7	20,0	13,7	11,2	15,5	16,2	7,0	5,6	6,7	6,3
Діти до 18 років	32,7	32,0	33,1	32,6	23,7	20,3	26,4	26,6	14,6	13,3	15,1	13,8
Особі пенсійного віку	19,4	20,5	21,5	19,9	12,1	11,6	15,8	15,4	3,2	3,3	3,7	3,3
Особі старше 75 років	25,6	26,3	25,6	24,5	16,1	14,4	19,8	19,9	3,0	2,5	3,2	3,1
Чоловіки	24,6	24,8	25,4	24,7	17,3	14,8	19,4	20,1	9,0	7,9	9,1	8,7
Жінки	23,7	23,9	25,6	24,3	16,4	14,4	19,7	19,6	8,6	7,7	9,1	8,1
Україна	24,1	24,3	25,5	24,5	16,8	14,6	19,6	19,8	8,8	7,8	9,1	8,4

Глибина бідності за типами домогосподарств та різними соціально-демографічними групами населення за 2010-2012 рр., %

Тип домогосподарства /соціально-демографічні групи населення	За відносним критерієм				За абсолютним критерієм (за витратами)				За абсолютним критерієм (за доходами)			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
<i>типи домогосподарств</i>												
домогосподарство з дітьми	21,7	21,6	21,4	21,2	19,5	18,5	20,5	20,4	18,9	16,4	18,7	18,0
з однією дитиною	21,0	19,3	19,5	20,1	18,7	16,7	18,8	19,0	19,5	15,6	18,0	17,0
з двома дітьми	22,6	23,7	23,6	21,5	21,2	19,9	22,5	21,0	18,7	16,6	18,7	17,9
з 3 та більше дітьми	22,6	28,0	27,4	30,2	17,9	23,1	24,3	29,6	17,3	20,6	22,2	24,7
з 4 та більше дітьми	23,4	32,2	33,0	43,2	16,1	25,9	28,0	45,7	17,4	23,6	15,5	17,0
з дітьми до 3 років	21,6	23,1	22,6	20,2	19,3	19,2	22,0	19,5	17,6	14,0	15,5	14,2
домогосподарства з дітьми, де всі дорослі працюють	20,7	18,3	19,0	18,4	18,9	15,2	18,6	17,2	15,5	12,7	16,3	14,8
домогосподарства з дітьми, де є працюючі та непрацюючі дорослі	21,7	22,8	21,6	22,1	19,1	19,4	20,6	21,2	19,6	16,3	18,2	17,9
домогосподарство без дітей	19,1	18,2	18,5	20,1	18,1	17,2	17,7	20,0	17,8	14,0	17,5	17,3
де всі працездатного віку	21,4	17,8	21,0	20,7	19,4	18,2	20,0	21,1	19,5	15,3	19,7	17,8
де всі пенсійного віку	16,0	17,4	15,5	17,3	14,8	15,2	14,4	16,7	5,7	5,6	6,2	6,7
домогосподарства з осіб старше 75 років	16,4	16,8	16,2	18,9	15,9	15,7	13,8	18,1	2,6	3,0	2,8	5,3
де є хоча б один безробітний	24,1	19,9	23,1	26,3	22,2	20,0	21,1	27,3	20,1	17,9	20,7	19,4
<i>Соціально-демографічні групи населення</i>												
Працюючі	20,7	19,4	19,5	20,2	18,8	17,1	18,8	19,3	17,4	14,6	17,1	16,2
Діти до 18 років	21,9	22,0	22,1	21,6	19,7	19,1	20,9	20,9	18,7	16,7	19,2	18,8
Особи пенсійного віку	18,0	19,1	18,2	19,1	17,1	16,8	17,3	18,8	16,4	13,8	15,8	13,4
Особи старше 75 років	18,2	19,2	19,0	20,7	17,1	18,3	17,3	19,9	14,4	11,8	16,5	11,2
Чоловіки	21,3	20,5	20,5	21,2	19,5	18,2	19,8	20,6	18,9	16,0	18,9	17,2
Жінки	20,6	20,5	20,5	20,6	18,8	18,2	19,6	20,0	18,5	16,0	18,1	18,4
Україна	20,9	20,5	20,5	20,9	19,1	18,2	19,7	20,3	18,7	16,0	18,5	17,8

Рівень відносної бідності за місцем проживання за 2010-2013 рр., %

	2010	2011	2012	2013
Міські поселення	20,2	20,7	20,8	20,0
<i>великі міста</i>	15,7	15,7	15,4	15,9
<i>малі міста</i>	27,8	28,9	29,6	26,9
Сільська місцевість	32,3	32,1	35,5	34,1
Україна	24,1	24,3	25,5	24,5

Глибина відносної бідності за місцем проживання за 2010-2013 рр., %

	2010	2011	2012	2013
Міські поселення	19,5	19,1	18,3	19,1
<i>великі міста</i>	17,5	18,8	17,8	17,3
<i>малі міста</i>	21,4	19,4	18,6	20,8
Сільська місцевість	22,8	22,5	23,3	23,2
Україна	20,9	20,5	20,5	20,9

Рівень абсолютної бідності (за витратами) за місцем проживання за 2010-2013 рр., %

	2010	2011	2012	2013
Міські поселення	13,6	11,7	15,1	15,5
<i>великі міста</i>	10,1	8,7	11,2	11,8
<i>малі міста</i>	19,5	16,7	21,7	21,7
Сільська місцевість	23,5	20,6	28,9	28,9
Україна	16,8	14,6	19,6	19,8

Глибина абсолютної бідності (за витратами) за місцем проживання за 2010-2013 рр., %

	2010	2011	2012	2013
Міські поселення	17,6	16,7	17,6	18,7
<i>великі міста</i>	15,4	16,7	17,2	17,2
<i>малі міста</i>	19,5	16,8	18,0	20,1
Сільська місцевість	21,0	19,9	21,9	22,0
Україна	19,1	18,2	19,7	20,3

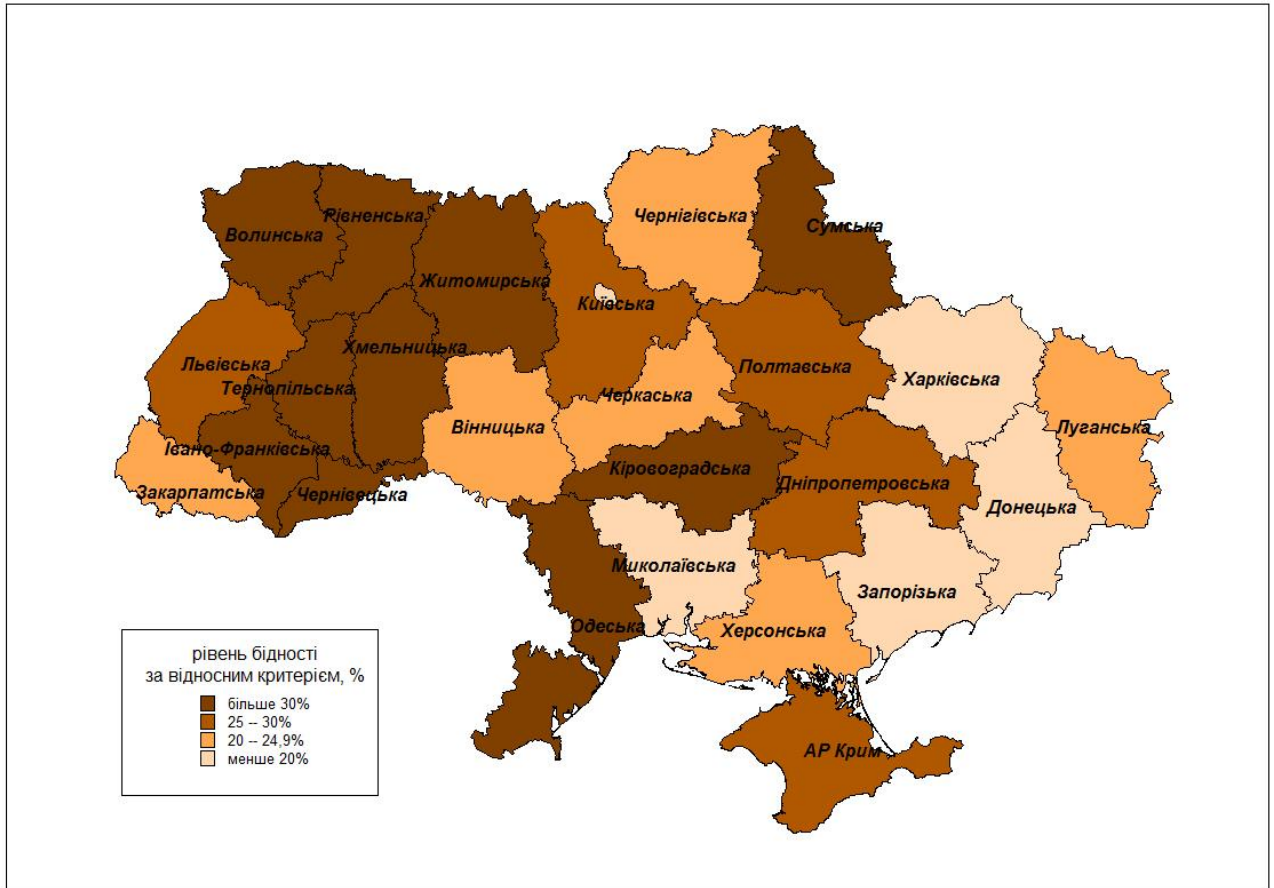
Рівень абсолютної бідності (за доходами) за місцем проживання за 2010-2013 рр., %

	2010	2011	2012	2013
Міські поселення	6,9	6,2	7,4	7,1
<i>великі міста</i>	4,4	4,6	5,3	5,2
<i>малі міста</i>	11,0	9,0	11,1	10,2
Сільська місцевість	12,8	11,2	12,7	11,2
Україна	8,8	7,8	9,1	8,4

**Глибина абсолютної бідності (за доходами) за місцем проживання
за 2010-2013 рр., %**

	2010	2011	2012	2013
Міські поселення	17,6	15,1	17,5	17,2
<i>великі міста</i>	18,1	14,6	16,4	15,4
<i>малі міста</i>	17,3	15,5	18,4	18,7
Сільська місцевість	20,0	17,1	19,7	18,7
<i>Україна</i>	18,7	16,0	18,5	17,8

Рівень відносної бідності в регіонах України, 2012 р.

Рівень відносної бідності в регіонах України, 2013 р.

